

MAGYAR NYELV
OSZTÁLYOZÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEK
NAT 2020
10. OSZTÁLY

TÉMA	ISMERETANYAG
I. A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás	
A) Szövegtan	<p>A szöveg fogalma. A szövegösszefüggés, a beszédhelyzet.</p> <p>A szöveg típusai, a szöveg szerkezete.</p> <p>A szövegkohézió (lineáris és globális).</p> <p>A szöveg kifejtettsége.</p> <p>Szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv).</p> <p>Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati szinterek szerint.</p> <p>A legjellegzetesebb szövegtípusok, szövegfajták.</p> <p>Az esszé.</p> <p>A munka világához tartozó szövegek (a hivatalos levél típusai, önéletrajz, motivációs levél).</p> <p>Az intertextualitás.</p> <p>A szövegfonetikai eszközök és az írásjelek szerepe a szöveg értelmezésében).</p>
B) Fogalmak	<p>szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet; szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz; szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím); szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv); nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő; esszé</p>
II. Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stílus eszközök, szóképek, alakzatok	
A) Stilisztika	<p>A stílus fogalma és hírértéke.</p> <p>A stílus kifejező ereje.</p> <p>Stílusrétegek: társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki és irodalmi stílus.</p>

	<p>Stílusárnyalatok (pl.: neutrális, gúnyos, patetikus, népies, familiáris, költői, archaikus). A mondatstilisztikai eszközök (a verbális stílus, nominális stílus, a körmondat). Hangszimbolika, hangutánzás, hangulatfestés. Szóképek (egyszerű; hasonlatból kinövő szóképek /metafora, szinesztézia/, érintkezésen nyugvó szóképek /metonímia, szinekdoché/, összetett szóképek /összetett költői kép, allegória, szimbólum/). Költői alakzatok (ismétlés, felcserélés, kihagyás) köznyelvi és irodalmi szövegekben.</p>
B) Fogalmak	<p>stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.); stílusérték (alkalmi és állandó); stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi); stílushatás; néhány gyakoribb szókép és alakzat köznyelvi és irodalmi példákban, jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály; denotatív, konnotatív jelentés; metaforikus jelentés; motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó; egyjelentésű, többjelentésű szó, azonos alakú szó, rokon értelmű szó, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés</p>

MAGYAR IRODALOM
OSZTÁLYOZÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEK
10. OSZTÁLY

TÉMA	ISMERETANYAG
I. A reneszánsz irodalma	
A, A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvű kultúra születése	a, Bibliafordítások Károli Gáspár Szent Biblia fordítása (részlet) b) Zsoltárfordítások Szenczi Molnár Albert: 42. zsoltár c) Heltai Gáspár: Száz fabula (részletek)
B, A reformáció világi irodalma	a) Históriai énekek Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról (részlet) b) Széphistóriák Gyergyai (Gergei) Albert: História egy Árgirus nevű királyfiról és egy tündér szűz leányról (részletek)
FOGALMAK:	bibliafordítás, zsoltárfordítás, vitairat, vitadráma, jeremiád, fabula, dallamvers, szövegvers, mese, példázat, történelmi ének, széphistória, lovagregény-paródia
C) Líra a reformáció korában	a) Portré: Balassi Bálint Balassi Bálint: Egy katonaeének Balassi Bálint: Borivóknak való Balassi Bálint: Adj már csendességet... Balassi Bálint: Hogy Júliára talál b) William Shakespeare: LXXV. szonett
FOGALMAK:	Balassi-strófa, Balassa-kódex, hárompilléres versszerkezet, katonaeének, szonett
D) Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában	William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi
FOGALMAK:	blank verse, commedia dell'arte, hármasszínpad, a shakespeare-i dramaturgia, királydráma, bosszúdráma, lírai tragédia
II. A barokk és a rokokó irodalma	
A) Epika	a) Vitairatok, vallásos értekezések – a katolikus megújulás Pázmány Péter: Alvinczi Péter uramhoz írt öt szép levél (részlet) b) Portré: Zrínyi Miklós és a barokk eposz Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek) c) Levél Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.) d, Tudományos élet Apáczai Csere János: Magyar Encyclopaedia (részlet)
B, A kuruc kor lírája: művek, műfajok	Rákóczi-nóta Őszi harmat után
FOGALMAK:	barokk, katolikus megújulás (ellenreformáció), jezsuita, barokk eposz, barokk körmondat, pátosz, röpirat, fiktív levél, kuruc, labanc, bujdosóének, toborzó dal, kesergő, rokokó,

	emlékirat
III. A felvilágosodás irodalma	
A) Az európai felvilágosodás	
a) Epika	Jonathan Swift: Gulliver utazásai (részletek) Voltaire: Candide (részletek)
b) Színház- és drámatörténet	Molière: A fősvény vagy Tartu Johann Wolfgang von Goethe: Faust I. (részletek)
c) Líra	Robert Burns: John Anderson Robert Burns: Falusi randevú
FOGALMAK:	felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, enciklopédia, racionalizmus, empirizmus, utaztató regény, tézisregény, „sziget regény”, satíra, gúny, klasszicista dráma, normatív poétika, rezonőr, weimari klasszika, drámai költemény
B) A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus	
a) Epika	Csokonai Vitéz Mihály: Dorottya vagyis a dámák diadalma a fárságon (részletek)
b) Líra	Kazinczy Ferenc: Tövises és virágok (részletek) Portré: Csokonai Vitéz Mihály Csokonai Vitéz Mihály: Az estve Csokonai Vitéz Mihály: A boldogság Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem Csokonai Vitéz Mihály: Szerlemdal a csikóbőrös kulacshoz Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez Csokonai Vitéz Mihály: A Magánossághoz
FOGALMAK:	vátesz, röpirat, komikus vagy vígeposz, szentimentális levélregény, nyelvújítás, ortológusok, neológusok, stíluszintézis, piktúra, szentencia, anakreoni dalok, népies helyzetdal
C) Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban	
a) Líra	Portré: Berzsenyi Dániel Berzsenyi Dániel: Osztályrészem Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz Berzsenyi Dániel: A közelítő Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) Kisfaludy Károly: Mohács (részlet) Portré: Kölcsey Ferenc Kölcsey Ferenc: Himnus Kölcsey Ferenc: Vanitatum vanitas Kölcsey Ferenc: Zrínyi dala Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke
b) Epika	Kölcsey Ferenc: Nemzeti hagyományok (részletek)

	Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)
c) Színház és dráma	Katona József: Bánk bán
FOGALMAK:	nemzeti himnusz, értekezés, intelem, értékszembesítő és időszembesítő verstípus, nemzeti identitás, közösségi értékrend, költői öntudat, prófétai szerephelyzet
IV. A romantika irodalma	
a) Az angolszász romantika	George Byron egy szabadon választott művéből részlet Sir Walter Scott: Ivanhoe (részlet) Edgar Allan Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság
b) A francia romantika	Victor Hugo: A párizsi Notre-Dame (részlet)
c) A német romantika	Heinrich Heine: Loreley
d) Az orosz romantika	Alexandr Szergejevics Puskin: Anyegin (részletek)
e) A lengyel romantika	Adam Mickiewicz: A lengyel anyához
FOGALMAK:	korstílus, romantika, verses regény, történelmi regény, felesleges ember
V. A magyar romantika irodalma	
A) Életművek a magyar romantika irodalmából	
a) Vörösmarty Mihály	-Líra Szózat Gondolatok a könyvtárban A merengőhöz Az emberek Előszó A vén cigány -Drámai költemény Csongor és Tünde
FOGALMAK:	rapszódia, drámai költemény
b) Petőfi Sándor	-Líra A négyökrös szekér A bánat? egy nagy oceán A természet vadvirága Fa leszek, ha... Reszket a bokor, mert... Minek nevezzetek? Egy gondolat bánt engemet A puszta, télen vagy Kis-Kunság A XIX. század költői Fekete-piros dal -Epika A helység kalapácsa (részlet) Az apostol (részlet)
FOGALMAK:	népiesség, életkép, zsánerkép, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, tájlíra, lírai realizmus, látomásköltészet, zsenikultusz
c) Jókai Mór	-Elbeszélések A tengerszem tündére

	A huszti beteglátogatók -Regények Az arany ember
FOGALMAK:	irányregény, utópia, szigetutópia
B) Tudományos élet a romantika korában	Erdélyi János: A magyar népdalok (részlet) Bajza József: Dramaturgiai és logikai leckék (részlet)
FOGALMAK:	nemzeti szemlélet, korszerű népiesség